VI. évfolyam 20. szám

KÉMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

ára: Egész évre 8 korona, korona, negyedévre 2 korona. 20 fill.

DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkre ide intézendők a szellemi részt illető közlemények hirdetések és mindennemü penzilletékek.

Pünkösd ünnepén.

A keresztény világnak egyik legszebb, legköltőibb ünnepe Pünkösd. Innét és tul a tengereken, ahová csak elhatott a világmegváltó Istenember igéje: a templomok tornyaiban megkondulnak a harangok e napon, hirdetve, hogy az Eszme, mely keresztülment a a Kálvária vérkeresztségén, mely diadalmaskodott a Golgotán, nem halt meg, él és élni fog, amig az ég, a föld és tengerek összeomlanak, a világ végezteig, mindörökké! . . . Sőt megdicsőülése után elküldé a szent Lelket, hogy megvigasztaljon és megerősitsen bennünket a szeretet hitében. Pünkösd ünnepe a szeretet vallásának diadalünnepe.

Talán mert a szeretet ünnepe, azért borítják e napon oly pazarul a virágok a földet. Hiszen a virág és szeretet édes testvérek. Amerre a szem tekint, odakünt a mezőn, a lomboktól koronázott erdők árnyékában, a hegyek sziklahasadékai közt, a csobogó patak partján, — mindenütt virágok hintik bódító illatukat. A rózsa kifejti pompáját s pünkösd hajnalára kipattanó bimbója valami édes titkot rejteget magában. Egy kristálycseppet, egy könyharmatot, melyet amig aludt a világ, valami szerelmes tündérleány, vagy egy itt lent járt angyal hullatott szirmai közé. A liljom lehajtja kék virágát s megcsókolja a futó habokat. Himes szőnyeg borítja be a világot s mig megkondul a hajnali harang imádságra hivó szava, a berekben, a lombok árnyán, a vetések zöld kalászai között fölszáll a madárdal, a természetnek szelid kis dalosa szeretetről mond édes, vagy vig dalt egymásnak, párjának.

Ott künn a mezőn, benn a kis faluban, a tanyasorok között, megszünik a gyülöletet szülő életkivedelem, elhal a zaj, csak valahol a kertek alján, illatot szóró orgonabokornak zöld füves tövében, ott szólal meg a pásztor tilinkója s átrezg a tájon messze-messze, egészen odáig, ahol egy szép leány öntözi virágait bogárhátu kis ház zöldsalus ablakán:

Nem anyától lettél,
Rózsafán termettél,
Piros pünkösd napján
Hajnalban születtél.

Mert a magyar népnek is egyik legkedvesebb ünnepe a pünkösd s mint mindent, amit szeret, beszövi ezt is dalaiba, költészetébe s földisziti képzeletének aranyszálaival. Ekkorra kifejlődik a buzakalász, nemsokára pirosra érik a gabonaszem s ez is a küzdelem, a kitartás, az isteni szeretet gyümölcse. Ezért mondja a magyar paraszt:

Ha eljön a pünkösd
Aranykalászával,
Megtellik a szérü
Isten áldásával! . . .

Legyen ez a Pünkösd, a hit és a szeretet napja, a nemzeti politika eszméjének és igazságának győzedelmi ünnepe! A mi Pünkösdünk! A függetlenség, a szabadság, a testvériség ujjáébredésének nagy napja, amelynek virradását várva-várja az egész magyar nemzet!

A nők joga.

(Vége.)

Európában már nem ment olyan könnyen. Itt sok volt a nő. De kedvezett neki a reália, időszak. Először az elemi, később a polgári iskolákban kezdték őket alkalmazni, majd a különféle pénztáraknál, utóbb a kereskedők és

Szilvia néni.

Irta: Zoltán Vilmos.

Pécsről a Vecsekre sok ut vezet, de a legszebb az, mely a Rókus dombjáról kindulva, a Daindol völgyében sövénykoszorú szőllők közt kigyózik lassu emelkedéssel felfelé.

Ott, valahol a közepe táján, a hol jávorfák, kökény és galagonyabokrok lombja hajol a kavicsos medrében halkan morajló csermely fölé, a legszebb az ut. A léckeritések fölött gyümölcsfák ágai nyulnak ki es nem egy gyermekfőnyi piros alma zuhan le ut porába, vagy a csermely vizébe, hova a járó-kelők lehajolnak érte és magukkal viszik. A szőllősgazda jól látja, de a világért sem szólna rájuk. Bőven van az istenáldás, hadd jusson belőle annak is, a kinek nem adott szőllőskertet a sors.

Itt az ut szélén, a lakszában emelkedő hegyoldal lábánál állt Szilvia néni háza. Barátságos, világossárga kis ház volt, egészen befuttatva vadszőllővel és hajnalkával. Pázsitos udvarában egész sereg gyümölcsfa állt és a fák árnyékában gyakran lehetett látni Szilvia nénit, a mint ecsettel és paletával a kezében kifeszitett vászna előtt ült és festett.

Mert Szilvia néni festőnő volt. Igen csinos csendéleteket festett, továbbá hangulatos részleteket a tájból, mely őt körülvette és sokszor egy szép, fiatal férfiarcot, gondtalanul és boldogan mosolygóbarna szemekkel, kackiás kis barna bajuszszal. A járó-kelők megbámulták a festményeket és sokszor tekintélyes árakat kinálgattak főleg a tájképekért, de Szilvia néni sohasem adott el képeket. Ellenben egy jó szóért odaadta ingyen.

Mi diákok gyakran megfordultunk a Szilvia néni háza táján, mert csoportosan jártuk a Daindol völgyét. Szilvia nénit jól ismertük és tudtuk a varázsszót is, melylyel ki lehetett tőle csalni egyet-mást, a mi kedves a diáknak.

— Hallóhó! Szilvia néni, jónapot! — kiáltotta rendszerint egyikünk, mikor a háza elé értünk.

— Jónapot fiacskáim, — felelte a festőnő, letéve kezéből az ecset és már nyitotta is a széles rácskaput, hogy bebocsásson bennünket.

— Hát hogy vagytok, honnan jöttök?

— Boszniából, Szilvia néni.

Arca elborult, mintha felhő árnya hullott volna rá, de azután hirtelen felragyogott a szeme.

— Boszniából? Hát mi ujság van ott?

— Beszéltünk a kapitány urral.

— A kapitánynyal, a vőlegényemmel? De hiszen az még csak hadnagy . . .

— Dehogy is, Szilvia néni! Kitüntette magát a csatában és kapitány lett. Azt izente, hogy csak tessen várni, nemsokára vége lesz a háborunak, aztán hazajön.

— Hazajön? Ugy-e, mindig mondtam, hogy hazajön! Tehát hazajön!

Aztán vidáman fordult hozzánk: Nos, fiacskáim, hát mit szeretnétek? Kávét? Kalácsot? Cukorsüteményt?

A legtöbbünk a dusan megrakott cseresznyefára sanditott, melyeknek ágain több volt a piros mosolygó gyümölcs, mint a lomb.

Szilvia néni nevetett.

— Jól van. Hát csak rajta. De az ágakat le ne törjétek és le ne essetek.

Persze pillanat alatt elleptük és megkopasztottuk a fákat.

Lakoma után aztán egyéb maradandó jókban is volt részünk és mindegyikünk kapott finom ceruzát, festéket, törlőgummit, mikből Szilvia néni egész raktárt tartott . . .

Csak jóval később, mikor már magam is átéltem a magam első regényét, tudtam és értettem meg a Szilvia néni tragédiáját.

Pénzintézetek irodáiban. A parlamentek kisebb-nagyobb jogokkal ruházták föl, a házasság körében különösen vagyonukat illetőleg nyertek intézkedési jogokat. Majd megengedték nekik, hogy a főiskolákat is látogathassák, utóbb módot nyujtottak, hogy okleveleket szerezhessenek, különösen orvosi diplomákra tehessenek szert.

A társaságban is nagy szerepet kezdtek játszani. Természetesen a nő, különösen az emáncipált nő lett a társaság középpontja. A gazdag és előkelő, emancipált és szép asszony ellenállhatatlan erővel hóditott. Boldog volt, aki körében megfordulhatott; boldogabb, akit elhalmozott kegyeivel. Néha, vagy talán sokszor neki köszönhette pályája sikereit, gyors haladását, politikai győzelmeit.

Megszünvén az erkölcsi erzék, csak suttogni lehetett a nő viszonyairól, szent lett a nő becsülete, ami annyit jelentett, hogy a félvilágért sem volt szabad elárulni az asszony kalandjait. A nő szabadon üzhette, folytathatta szabadabb életmodját; biztos volt róla, hogy senki sem árulja el, mert szent a becsülete. A társaságban, még a legelőkelőbb társaságokban is megfordult az emáncipált, de bájos asszony, soha sem tiltakozott ellene a társaság, ha elég szeretetreméltó, vonzó tudott lenni.

Még az ötvenes években nehezen tudta magát elhatározni egy jobb családból való, de szegény leány, hogy színésznő legyen. Az egész rokonság föllázadt ellene. (Manapság a leányok legnagyobb része hevül-lángol a szinészetért és legalább is »kisebb padokon« óhajt mint mükedvelő szerepelni, sőt a leánygyerekeket is szeretik a mamák »föllépteni«.) A hetvenes években könynyen megtehette ezt a lépést, a nyolcvanas években már a jobb módu is művésznőnek készült, ha kiváló tehetséget érzett reá. A család és a rokonság szivesen gratulált sikereinek.

Az otvenes években sokszor élénk vita és összeütközés tárgya volt, hogy a házi hangverseny után a vacsorához ültessék-e a művésznőt, aki énekével vagy szavalatával gyönyörködtette az arisztokrata világot. Pár száz forintot nyomtak a markába és távoznia kellett. Utóbb már szó sem lehetett róla, hogy távozzék, ott mulatott a társasággal, ő vitte a szót, körülötte forgolódott az előkelő világ. Szegény fourak szivesen forgolódtak a dus jövedelmü szinésznő körül, esengtek kedvéért, nem kérdezték kétes vagy nem kétes multját, hanem boldog férjeik lettek.

Aki szeret az erkölcstörténettel foglalkozni, érdekes, mondjuk, legérdekesebb tárgya lesz az asszony története a haladás egy hullámán keresztül, például 1815-től napjainkig. A század második tizedében kezdik visszaszorítani a féktelen realista asszony, sokan kerülik a társaságát, az előkelő körök megválogatják összeköttetéseiket, kényesek a szalonkepesség kimondásában. Egy lord Byronnak egyetlen előkelő társaságba sem bocsájtják be ugy, hogy ott hagyja házáját. Kivált sok nőnek kell félrevonulva magányban töltenie napjait.

De már 1830. körül kezd szerepelni a szabadabb nő. Igaz, hogy viselete megvetésben részesül, de ha mint iró vagy müvész nagy sikerre tett szert, a társaságon kivül szóba állanak vele. A harmincas-negyvenes években ünnepelni kezdik a honleányokat, akik megszaporodva a hetvenes-nyolcvanas években választmányi hölgyekké változnak át.

A derék Bognár Zsigmond jó ideje hogy föltünést keltett értekezését előadta, azóta ismét haladás, még pedig gyors, majdnem szédületes haladás mutatkozik e téren — nálunk is.

Ám azért, különösen a politikai jogokat illetőleg, még mindig a fordulóponton vagyunk. Mi fog történni, nem tudjuk; de azt szivünkből kivánjuk, hogy — az ideálizmus soha se hüljön ki sem a férfiak, még kevésbbé a magyar hölgyek szivéből!

A világ vége.

Irta: Király János.

Mintahogy vannak nagy csavargók az emberek között, akik bejarták mind az öt világrészt, itt-ott pillanatnyi sikert is mutatnak fel, néhanapján meg egyik-másik embert a másikra küldenek: ép ugy megvannak az elképzelhetetlen egy térségeknek is kétes existenciaju vilagcsavargói: az üstökösök. Ezert a kétes értekü diszitő jelzőért földig leborulva alázatosan bocsánatot kérek a nagyméltóságu

---

A gazdag családból való, szép, fiatal leány jegyben jár egy derék fiatal hadnagyal, mikor kitörik a boszniai háború. A ép pécsi ezred legjobb volt az elsőknek, a melyeket levezényeltek a boszniai mezőre. A menő leány eleinte sok kapta völegényétől a megvigasztaló leveleket, de egyszer csak ezek elmaradtak és hamarosan itt volt a sárga kis rézszeleence, melylyel a hadvezetőség minden B[illegible] elő[illegible] felszerelt s mely viselője nevét és teljesen nacionáléját tartalmazta, hogyha eltalálna esni, szemelyazonosságát nyomban meghehessen állapitani. V[illegible]ból Stolac közelébe át a gyilkos golyó a deli hadnagyot s ott is temették el nagy katonai pompával a meredek hegyi temetőben.

Szilviát csaknem eszétől fosztotta meg a csapás. Szülleinek szerencsére az az ötlete támadt, hogy kivitték leányukat a regényes fekvésü csendes szőlőbe, a hol kedvelt virágai közt lassanként visszanyerte életkedvét s a hol a festés is miadjobban lekötötte figyelmét.

Aztán multa az idő és egy szép napon csak véget ért a diadalmas háború. Pécs lobogó és virágdiszben várta haza fiait. A nagy téren, a városháza előtt pompás diadalkaput állitottak fel és itt várták az ezredet a hatóságok. Szilviát szülei távol akarták tartani a fogadtatástól, de a leány mosolyogva hivatkozott visszanyert lelkiereje s mindenáron ragaszkodott elhatározásához. Halottfehérségben nézte az ujongó tömeget, a mely a délceg katonákat fogadta.

A bevonulás utáni Szilvia megdöbbentő változason ment át. Az el nem sem visszafojtott könny veszedelmes hatással volt az agyra. Szilvia nem örült meg, nem lett eszelőssé a szó szerint, elemében de rögeszméje támadt. A hitte, hogy völegénye nem halt meg és neki is vissza kell jönnie.

Eltelt néhány év és egyszer csak gyors egymásutánban meghaltak a szülők.

Szilvia tovább is ott élt magányban. Festett és vár[illegible] a völegényére. Szomszédai szerették és aggódó gonddal örködtek a felett, hogy boldogító illuzióját senki és semmi meg ne zavarja.

Egyszer aztán Pécsre jött a király. A mecsekalji város tele volt katonákkal és pompás diszt öltött. A szőlőhegyekből mindenki beözönlött a királyt látni, csak a nagyon öregek meg a nagyon betegek maradtak otthon.

Szilvia néni ott ült na[illegible] sárga szalmakalapjában a gyümölcsfái alatt és valami tájképen festegetett.

Délután négy órakor megdördültek a Scitovszky téren felállitott tábori üteg ágyui. A püspöki palota terasszán megszólalt a katonazene. Az udvari lakomán most mondták az első felköszöntőt a királyra.

Az ágyuk dörgő szava hullámos bugással repült a város felett és a Mecsek szikláin visszaütődött. Szilvia néni kezéből kihullott az ecset.

Ép akkor ment el a rácskerités előtt Kisgadó Andras, a szomszéd vén sánta vincellérje és fejében ostoba kegyetlen terv fogamzott meg.

— Hallja, naccsága, — szólt visszatérő nevetéssel — most jönnek haza a katonák Boszniából.

— Boszniából?

— Igen s. Két bataljon már itt van, a harmadik ma te jön. Avval jön a hadnagy ur is.

— A hadnagy! A völegényem!

— Igen s, naccsága, estére kivilágitják az egész várost.

Aztán lassan tovább döcögött és durva halk nevetésben leste szavai hatását.

Szilvia dobogó szivvel besietett a házba.

üstökös uraktól, de hát nem én, hanem azok a hires-neves, egeket kutató csillagászok illetik őket igy. Miért? Mert különcök, mert szeszélyesen változtatják külsejüket, mert nekik Hekuba minden csillag-szabály. Ezek a jöttment üstökösök szinte ötletszerüen, cél és szabály nélkül nagy hirtelen közéjük tolakodnak a főuri méltósággal és biztossággal keringő ősi csillag-családoknak és köztük félelmet, sokszor katasztrófát idéznek elő.

Ilyen világcsavargó rémisztgeti most Földünket és alighanem majd neki is szalad de olyanformán, hogy kilöditja a helyéből. És nem is lesz csoda, mert e világcsavargó — ez Halley üstökös — 2 millió mérföld napi sebességgel közeledik felénk.

Egyenesen a Földnek tart. A csillagvizsgálók tavcsövei mind effelé vannak irányitva, hogy semmi ki ne kerülje figyelmüket. Mert most minden csillagászt és nem csillagászt az a kérdés érdekel elsősorban, fog-e ez a nagy világcsavargó utunkba állani, illetőleg el fogja-e pusztitani Földünket, vagyis vége lesz-e a világnak. És erre a felelet nem igen megnyugtató, jóllehet a csillagász urak figyelnek, számitanak következtetnek, elemeznek, állitanak, cáfolnak, hogy igen, hogy nem. Mindezek dacára ez a világcsavargó Halley-(ejtsd Heli) üstökös őrült sebességgel közeledik felénk. S ki tudja, nem billenik-e meg kiszabott pályáján, mely esetben igen cifra módon vágódna hozzánk, már t. i. a Földhöz. Mi pedig legjobb szeretnénk, ha csak messziről süvegelné meg Terra asszonyunkat és csóvájával ugy szendén megcirógatná, mert közelségétől óvakodunk, mint a zsebtolvajoktól.

De mégis mi történne akkor, ha a nagyméltóságu csavargónak eszébe jutna kikötni a Terra-urasszonnyal? Először is, mint haragos bika, koponyaméríkőzést kezdene Földünkkel és valószinü, hogy agyát széjjellocscsantaná és tolná maga előtt az egész világot. Az iszonyu ütközés következtében az erők felszabadulnának és a viz, tüz, levegő, robbanó gázok, gőzök milliószorta nagyobb erővel pusztitanának. Kattogva, csattogva, dübörögve robbannának széjjel a sziklák, a földdarabok. A keletkező hőség megolvasztaná még a legerősebb sziklákat, köveket és a Föld felszine egy izzó, gőzölgő, tüzes tömeggé változna át. A tengerek kiemelkednének a felhőkig, — a fák, épületek, falak, városok roncsai a levegőbe sodortatnának, — a másik pillanatban óriási viz zudulna az égő földre. Az egek ezrei megindulnának és zengne, dübörögne, dörögne, villámlana minden. Mozogna, változna, kavarogna, pusztitana minden. Senki menedéket nem találna sem a föld alatt, sem a föld fölött. Pusztulni kellene mindennek: embernek, állatnak, növénynek, ásványnak. Senki ellenállni nem tudna, sem a császárok, sem a királyok, még a dacos, sötétlelkü emberek sem. A Nap reánk nézve elsötétedne, a Hold, csillagok lehullanának, mint a hogy szent János mondja a »Titkos Jelenések« cimü könyvében:

»Ime nagy földindulás lőn és a Nap olyan fekete lőn, mint a szőrzsák és az egész Hold, mint a vér; és a csillagok az égből lehullanak a Földre, mint a fügefa elhányja éretlen fügéit, mikor a nagy széltől megrázatik. És az ég eltakarodék, mint a könyv, mely összegöngyöltetik és minden hegy és sziget kimozdula helyéből; és a Föld királyai, a fejedelmek és vezérek, a gazdagok és erősek, minden szolga és szabad a hegyek barlangjaiba és kőszikláiba rejtetének és mondák a hegyeknek és kősziklának: Essetek ránk és rejtsetek el a királyi széken ülőnek szine elől és a Bárány haragja elől. Mert eljött az ő haragjok napja; és ki állhat meg előtte.«

Tehát a Földön a népek szorongattatása lészen kétségbeeséssel a tenger és habok zugásakor, elszáradván az emberek azok félelme és látása miatt »mik az egész világra következnek.«

És lehetséges, hogy négy nap mulva igy lesz. Mert már majdnem van egy akol és egy pásztor, a hamis próféták feltámadtak, az Antikrisztusok megjelentek, de ne higyjetek nekik. Jelek lesznek a Napban, a Holdban, csillagokban. Vagy még nincsenek?

Minden jel arra mutat, hogy lehetséges a világ vége május 18-án.

Mikor majd már végez ez a világcsavargó áldozatával — a Földdel, mikor már semmi élő és élettelen lény nem lesz látható, mikor már a nagy világürben céltalanul bolygunk — persze teljesen elpusztulva, — akkor a magasságbeli csarnokok fényéből épitett ivei alatt az angyalok millióitól kisérve megjelenik az Ur nagy hatalommal és dicsőséggel villámlás és mennydörgés közt. És hangzani fog az Ur szava, mint a nagy villámok szava, az egek végétől azok határáig. Az Ur szava ez leend:

»Ugy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött fiát adá érette, hogy mindaz, aki ő benne hisz, el ne veszszen, hanem örökké éljen. Sokan vannak, akik hittek benne, sokan vannak, akik megvetették. Eljött az itélet napja, hogy a jók elvegyék méltó jutalmukat, hogy a gonoszok megkapják méltó büntetésüket.« És az összes emberiség két részre fog szakadni. A jobb felől levők mennek az örök boldogság helyére, a balfelől levők mennek az örök tüzre, hol jajgatás és fogcsikorgatás leszen örökké. Igy van ez megirva . . .

Ha nem is lesz vége a világnak május 18-án, mégis előbb utóbb egy ily üstökös fogja kioltani Földünk életét. Mert ha a Földünk egy ily üstökössel összekerül, a katasztrófa elkerülhetlen és ha csak az üstökös farkán megy is keresztül, mintha a csillagok esnének le az égről, ugy fognak a meteorok hullani a földre, atmoszféránk (légkörünk) pedig lángba borul és a tüz elemészti a Föld szinét a rajta levő élő lényekkel együtt. Igy mennek teljesedésbe a szentirás szavai, hogy t. i. a csillagok lehullanak az égről, a Nap elsötétedik és tüz emészti el a Földet.

Átöltözködött és kézbe kapva egy nagy bőrtáskát, elsietett a város felé.

Az utcán hangos zeneszóval vonult el az ötvenkettesek zenekara, mely az udvari ebéden játszott. És az utca tele volt katonákkal.

Kisgadó András tehát igazat mondott: Az ötvenkettesek itthon vannak és este jön a harmadik zászlóalj, a hadnagyé!

Szilvia ünnepélyes meghatottsággal benyitott egy mézesbábos boltba, viaszgyertyákat, mécseket kért, teletömte velük a táskát, fizetett és hazasietett.

Otthon szép sorba állitotta a gyertyákat az ablakban, sebtében transzparenst festett egy nagy darab vászonra, babérkoszoruban e szókat:

ISTEN HOZOTT!

Azt aztán ráfeszitette a ház homlokfal fadiszére és egész sor gyertyát állitott mögéje, miket meg is gyujtott. A ház környéke néptelen volt. Az az egy-két járó-kelő, a ki arra vetődött, bámulva nézte a kivilágitott házat.

Szilvia most ravaszkodva igy szólt a cselédhez:

— Tudod mit, Zsófikám, elébük mehetnél megnézni, hogy jönnek-e már?

Zsófi nem mert ellenkezni. A város szélén rokonai laktak; gondolta, azokkal majd elbeszélget és aztán visszajön.

Mihelyt Zsófi eltávozott, Szilvia dobogó szivvel bement szobájába. Halkan kinyitotta a ruhaszekrényt és kivette belőle gondal rejtegetett menyasszonyi ruháját. Magára öltötte a szép ruhát, azután megvetette hófehér ágyát, leült annak szélére és kezét dobogó szivére téve, várt, várt, várt . . .

Az izgalomtól kimerülve ledült az ágyára és elaludt. Olyan volt, mint egy mosolygó, szép halott.

Odakint, a transzperens mögött az egyik gyertya eldült és nekiesett a vászonnak, a mely tüzet fogott. A vékony lángnyelv aztán végig futott a párkányon és belekapott a száraz zsindelytetőbe. Két perc mulva egyetlen magas lángoszlop tört az ég felé.

Odabent pedig a hófehér nászágyon nyugottan, boldogan aludt a rögeszmés leány. A szoba már tele volt folytó füsttel és ezen keresztül rózsás fényben fürösztötték mosolygó arcát a menyezeten beégő lángok.

Mikor nagysokára riadt emberek vetődtek oda, Szilvia már nem élt. A lángok megkimélték, de a füst megölte.

A hófehér ágyon olyan volt, mint egy szép, mosolygó menyasszony . . .

Koldusok.

Dus édenek, letünt világok
Tengődő számüzöttjei.
— Siralmas lét, melyben halálát
Ki tudja hány élet leli? —
Kopott ruhákban reszkető test,
Fakó arcok, borus szemek,
Vonagló ajkak, melyek már csak
Panaszra nyilnak, esdenek:
Koldusok.

Mi szép, vasalt ruhában járunk,
Minékünk meg van mindenünk.
És mosolyogva, gondok nélkül
Csupán csak álmot kergetünk.
Szemünkbe tüz, az arcokon pir,
Karunkba duzzadó erő;
A koldusok sóváran néznek,
Szivükből sóhaj tör elő.
Gazdagok.

Pedig a külső sokszor ámit,
Hiszen a látszat gyakran csal.
Szemünk az örömtől is könyez,
A temetésen is van dal.

Mit ér a kincs, mit ér a jólét,
Annak, ahi ugy is beteg?
Hej! Egy paránvi boldogságot
Pompával hány cserélne meg?
Gazdagok!

Gazdag csak az lehet, ki boldog.
Vágya kinek van, már szegény.
És van-e annál elhagyottab,
Kinek szivében nincs remény?
Hiába duskálnak a kincsben,
Akiknek szive már kihalt;
Mert akiket nem irigyelnek,
Hanem csak szánakoznak rajt:
Koldusok.

Novák Pál.

ROVÁS

Midőn mai számunkkal ezen állandó, hetenkint ismétlődő rovatot megindítjuk, — mindenekelőtt is, az utólagos és mindenben hibát s kifogást kereső kritikát megelőzendő, a következőkben megindokoljuk cimünket és célunkat, — megadjuk programmunkat.

A »rovás« cimet a rossz képzésü rovat szó helyett választottuk és használjuk.

De néhai Tóth Béla jeles etnografusunk és irónk annak idején »Esti levelei« ben kellően bebizonyitotta, hogy a régi magyaroknál a »rovás« szó a fára való felrovást, tulajdonképen feljegyzést jelentett. És ez a *feljegyzés* az egyik célja rovásunknak.

— De hogy a szónak ma is érvényben levő jelentését vegyük tekintetbe, — a *megrovás*, — nos hát ez is a célunk, de nem a szó szoros értelmében. Mert feljegyzünk majd rovásunkban olyan tényeket, körülményeket és állapotokat is, amelyeket megrónt ep oly kevessé lesz szándékunk, mint ahhoz joguk. És ha ezeket feljegyzésünk tárgyává is tesszük, csak azt akarjuk elérni, hogy az illetékes és az igazi megrovásra jogositott forumok figyelmét felhivjuk a vizsás állapotra, körülményre vagy tényre, amelynek orvoslását a *köznek érdekében* a legsürgősebben óhajtjuk. A tiszta *közérdek*, — távol minden személyes elfogultságtól, — a napról-napra fejlődő városunk egyes külső, esztétikai, köztisztasági, közegészségi stb. hibáinak felfedezése és annak eltüntetése, — egyedül ez a cél ösztönöz rovásunk megindítására és hisszük, hogy Celldömölk t. képviselőtestülete, a városunk rendézésében és szépitésében annyira agilis városgazda és városbiró urakkal együtt kitüzött célunk elérésére a kellő eszközökkel segitségünkre lesznek. Ugyancsak a legnagyobb mértékben kérjük erre Celldömölk t. közönségének a támogatását is és ha mindez teljesül, ugy a legjobb és legszebb reményekkel inditjuk meg rovásunkat, — mert hisz *a cél szentesiti az eszközt.*

*

— Városunk egyik főterén, a Hollósy-téren, a róm. kath. templom közvetlen közelében, este villamos ivlámpa fényétől bevilágitva látható a »Kaszelik-féle dac« celldömölki kiadásának tanujele. Itt van ugyanis egy üres telek félig lebontott házzal, amelynek tulajdonosa, akárcsak a milliomos Kaszelik, elhatározta, hogy miután a város nem akarja nekiadni ingyen a háza előtti kis darab üres telket, nem épiti fel uj házát.

Nos hát ehhez joga van. De nincs joga ahhoz, hogy a templom melletti tér egy részét hónapokon keresztül elfoglalva tartsa a lebontásból keletkezett tégla és kőtörmelékekkel, — akadályozva a forgalmat, különösen most, bucsujárás idején! De mindenesetre joga van a város épitési bizottságának, hogy a háztulajdonost arra kötelezze, hogy telkén vagy épitkezzen, vagy pedig lássa el kerités-sel — de ne akarjon dacolni a várossal szemben azzal, hogy egy félig lebontott ház romjaival a templom melletti teret eléktélenitse!

*

A Sághi-utca egyik mellékutcájának, a Gyár utcának, jelenleg ugyan még földmivelésre szolgáló, de már beépitett és lakott házak között elterülő telkén tartja városunk egyik nagybirtokosa a cukorrépa-szeletet, amely földdel és szalmával befödve lévén, erjedésnek indult és meglehetősen kellemetlen büzzel tölti el a környéket, különösen meleg és szeles időjárás esetén. — Igazán csodáljuk, hogy a környék lakói — a cellieket jellemző nemtörődömséggel — türték ezt mindezideig, — de különösen csodáljuk ezt éppen a tulajdonostól, akinek kastélya és szép parkja ezen kritikus hely és illat közvetlen szomszédságában van. De hogy há már annyira öntelaldozó is, hogy a saját érdekét alaveti is az üzleti érdeknek, — reméljük hogy akkor, mikor *közérdekről* van szó, hoz egy kis áldozatot és répa szelet — telepét a városon kivül helyezi. *G.*

HIREK.

Piros pünkösd szép napján szeretettel üdvözöljük kedves előfizetőinket és olvasoinkat! Örömmel s boldogsággal teljes ünnepeket kivánunk!

Pünkösd. Az apátsági plébániatemplomban tegnap a vizszentelési szertartást és a mai és holnapi főistenszolgálatokat Gácser József plébános végezte, illetve végzi.

Az uj főapát a mult héten szerdán este érkezett Celldömölkre, a helybeli rendház látogatására. Másnap délelőtt az egyes hivatalokban visitelt, majd fogadta a város és a kath. iskolaszék együttes küldöttségét, amikor is dr. Géfin Lajos üdvözölte őt. Az uj főapát szeretetteljes választ adott. Este Pápára utazott.

Vasutasok előléptetése. Máj. 1-ével a czelldömölki állomáson még a következők léptettek elő: Szalay József főkalauz sorontkivül. — Ihász Antal főkocsimester. — Csizmazia István, Marton Vince, Németh János, Pálfy József, Somogyi Gábor kalauzok. — Babos Károly, Balázsovits Gyula, Horváth József, Mészáros István, Petrovits István, Pocr István, Süle János, Somogyi Bálint vonatfékezők. — Berkes János kocsimester. — Lendvay György váltókezelő. — Boros Ferenc, Lampert Gábor, Páli János, Pór János, Szeli József kocsirendezők.

A róm. kath. iskolaszék pénteken gyülést tartott, melynek egyetlen tárgya a kath. leányiskola ügye volt. Az iskolaszék véglegesen döntött.

Krónika. Leérkezett a királyi kézirat! Őfelsége kedvelt hiveinek tudomására juttatta, hogy a minisztertanács előterjesztésére elhatározta, miszerint az ország főrendeit és képviselőit a folyó év junius havának 21-ik napjan megnyitandó országgyülésre Budapest székesfővárosunkba egybehivja. — Vasvármegye középponti választmánya jövő szerdán tartandó ülésén fogja a belügyminiszter leirata értelmében a választás napjat kitüzni, miután a képviselőválasztásra a miniszter a f. é. jun. 1. napjától bezárólag jun. 10-iéig terjedő határidőt kitüzte. Hiteles értesülésünk szerint a középponti választmány *Vasvármegye összes kerületeiben junius elsejére, szerdai napra tüzi ki a választásokat.*

A közelgő választásokra mindkét jelölt kortesei erősen folytatják a harcot, amelynek eldőlte immár csak rövid idő kérdése. — Az Ostffy-párt celldömölki hivei az elmult vásárnap barátságos összejövetelt tartottak a függetlonségi pártkörben, amelyet kedélyes vacsora követett a Tory-vendéglőben. Az összejövetelen több mint 80 celldömölki választó vett részt, közte közéletünk több előkelő tagja is, de számosan kimentették még elmaradásukat. A vacsora közben több felköszöntő hangzott el és a lelkes hangulat élénken megnyilatkozott jelöltjük mellett.

Dr. Ostffy Lajos jelölt választókerületi körutját f. hó 19-én kezdi meg, amelyre a környék számos előkelő tagja felajánlotta kiséretét és igy városunknak impozáns látványra van kilátása.

A tanitók féláru vasuti jegye. A Magyar Tanitók Országos Szövetségének ötszáztagu küldöttsége járt a napokban Vazsonyi Vilmos és Moussong Géza vezetésével Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternél, hogy hiteles tudomást szerezzenek arról a hirről, amely szerint a miniszter a tanitók számára kedvezményes vasuti jegyet adott. Vazsonyi Vilmos bemutatta a miniszternek a küldöttség szónokát Moussong Géza igazgatót, aki elmondta, hogy köszönetet mondani jöttek a miniszternek azért hogy a tanitók részéről oly régóta óhajtott vasuti kedvezmény megadta. Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter erre a többi közt a következőket mondta:

— Őszinte örömömre s megelégedésemre szolgál, hogy azt, amit tisztelt szónokuk, mint értesülést emlitett, mint véghatározatot közölhetem az urakkal, hogy tudniillik ezután az államvasutakon az összes tanügyi személyzet, legyen akár községi, akár felekezeti, tekintet nélkül erre a minősitésre, ugy mint az állami tisztviselőknek, az állami közegeknek egy nagy része, ötven százalék díjmérséklésben részesül. (Élénk éljenzés.) Sajnos, ez a kedvezés ezidő szerint nem terjed ki a családtagokra. Szivemből kivánom hogy a tanitóság ezzel a most nyujtott kedvezéssel egyfelől abba a helyzetbe jusson, hogy ismereteit szaporitsa, másfelől pedig nehéz munkája után a szünidők alatt könnyebben szerezhessen magának üdülést.

Pünkösdi mulatságok. A kemenesmihályfai önk. tüzoltó-egylet pünkösd vasárnapján a nagyvendéglő összes helyiségeiben táncmulatságot tart, pénztára javára. Belépődij: családjegy 1 K, személyjegy 60 fillér. Kezdete délután 2 órakor. — A rábakecskédi ifjusági egyesület pünkösd másnapján szinielőadással egybekötött táncmulatságot rendez. Szinrekerül: »Óh azok az asszonyok« c. vigjáték. Kezdete délután 4 órakor.

Feltört pince. Vönöckön az Öreghegyen Pálfi Lászlóné pincéjét a mult héten feltörték és elvittek egy 22 literes hordó bort, ami palack pedig kezeügykbe akadt, megtöltötték és magukkal vitték, ezáltal a tulajdonosnak 55 korona kárt okoztak.

Vármegyei ügyek. Vármegyénk törvényhatósági bizottsága május 17-én d. e. fél 10 órakor és folytatva évnegyedes rendes közgyülést tart. Annyi a tárgy, hogy talán két napig sem végeznek. Sorozaton van Celldömölk piaci helypénz szabása és husvágási szabályrendelete. — Gérce határozata husvizsgálati szemledijak megállapitása. Rum község kérelme országos vásárok engedélyezése tárgyában. Sárvár határozata a berki vicinális-ut érdekeltségének segélyezése és a jegyzői lakásbér fölemelése tárgyában. Celldömölk határozata a szolgák fizetésének fölemelése tárgyában. Sárvár fogyasztási kezelése és 12.000 koronás kölcsöne, valamint jegyzői irnok alkalmazása tárgyában. Rábakovácsi ingatlan szerzési ügye. Nyőgér község 8000 koronás kölcsöne.

Kortesuton. Egy bácskai falu egyik kis korcsmájában történt az eset. Jelölés volt és a nép fölbiztatta a község egyik jómódu gazdáját, hogy »szavallon.« János gazda egy darabig huzodozik, mivel még életében ilyen megtiszteltetés nem érte, de utóvégre is rászanja magát, föláll és elkezdi: »Bocsánat az engödelömér, engödelem a bocsánatér, mer hogy minket az Isten ne eltessen, sőrü szó sem lőhet! Igyunk!«

Egy fővárosi fiskalis fölleptette magát a vidéken és monokliját még a választási körúton sem tette le. Hivatalos jelölt leven, egy egész hivatalos sereg ajtóba lepett mellette. Egyik jó kiszolasb főkortest kellett volna megnyernie, aki úgy vezette a községet, mint a nyajat. Mikor inaba volt minden beszéd, igeret és kapacitálás, végre a főszolgabiró boszankodva kérdezte tőle: »Hát mert háragszik maga arra a derek emberre?« — A főkortes erre ungyen felelé: »Maga tekintetes uram, nem láthatja az jó szemmel az ország sorsát, akinek meg az egyik szeme is ögbül van.

Jegyzők gyülése. Az ország községi és körjegyzői a mult napokban a székesfővárosban országos közgyülést tartottak, melyen a közigazgatás reformálására vonatkozólag nagyon fontos határozatokat fogadtak el. A magyar királyi kormány is képviseltette magát és bizonyosnak tartjuk, hogy ennek a határozatokat bármely politikai elveken álló kormány tekintetbe veszi, megszivleli és irányadóknak fogadja el, mert a községek és járások ügyeit, dolgait, bajait, a jelenlegi közigazgatási rendszer hiányait, hézagait és hátrányait senki sem ismeri jobban, mint a jegyzői kar, mely intelligenciájánál fogva méltán elvárhatja azt is, hogy szorosan a vármegyei tisztikarba illesztessék be. Itt említjük meg, hogy Vasvármegye árvaházának igazgatóválasztmánya a mult héten tartott ülésében elfogadta az alispán azon inditványát, hogy a vármegye területén működő községi és körjegyzők nem árva és középiskolába járó gyermekei részére az árvaházban internátus létesittessék. Az inditványt előreláthatólag a törvényhatóság egyhangulag elfogadja.

A járvány megszünte. A városunkban hetek óta dühöngő vörheny és kanyaró-járvány immár ugyszólván teljesen megszünt. A héten ujabb megbetegedés nem jelentetett és igy városunk is a formális zár alól felszabadult, minek első következménye az volt, hogy tegnap Székesfehérvárról és egyéb városokból ezernéi több bucsus érkezett.

Itt van a Halley üstökös! Ennek a hirhedt nagy csavargónak is van programmja. Kortesutján, hacsak pártjának középpontja utjából ki nem téríti, vármegyénkben a következő időben lesz kegyes velünk *érintkezni*, azaz: »érintkezzek« ami a manókkal, ne mivelünk! Május 20 án este 8 óra 23 perckor, 21-én 9 ó. 19 p, 22-én 9 ó. 56 p., 23-án 10 ó. 23 p., 30-án 11 ó. 5 perckor kel föl s napkeltével lenyugszik. E szerint, mint jó kortespajtá, éjjel hirdeti nekünk azokat a legmagasztosabb elveket, amelyek a teremtő istenség hatalmát, dicsőségét és örökkévalóságát illetik. Gyönyörködjünk hát a hatalmas üstökös látásában, mert ujabb 75 evig megint nem láthatjuk. Miesoda utat tesz meg ily szörnyű idő alatt mindig futva, sebesebben rohanva a kilőtt puskagolyónál: emberi elme azt nem tudhatja! Átmérője 300 ezer kilométer, tehát ne gondoljuk holmi kis csillagocskának, mert éppen 25-ször nagyobb, mint a Föld, fényes csóvája pedig nyolc millió kilometer. Uszalyan a jövő csütörtökön megyünk keresztül, de a világnak nincs mitől tartani, semmi veszedelem nem fogja érni s meg annak sem ő lesz az oka, ha egy sereg követjelölt jun. 1 én megbukik. Aki pedig megbukik, várjon türelemmel ujabbi 75 evig!

A választók figyelmébe ajánljuk az alábbiakat. Az országgyülési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzéke a kihagyottak névjegyzékével együtt minden körjegyzőségben a körjegyző hivatalos helyiségben máj. 5-etől 25 ig naponkint d. e. 8 és 12 között ki van téve közszemlére. Ezen névjegyzékek ellen saját szemelyét illetőleg felszólalhat bárki is azonkivül mindenkinek joga van azon választókerületben, melyhez tartozó valamely község névjegyzékebe felvétetett, bármely joggalan felvétel vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen fellépni. A névjegyzék ellen felszólalások folyó evi május 5-etől 15-ig bezárólag nyujtandók be, ezen felszolamlások beadásuk napjától május 25 ig bezárólag kiteendők s azokat bárki is megtekinthetik s ellenük május 16-ától 25-ig bezárólag a kerületben összeirt választók bármelyike észrevételeket tehet; — felszólalás és észrevételek megtehetése céljából a választók névjegyzékét illetőleg a felszólamlási kérvényeket délután 2 órától 6 óráig bárki lemásolhatja. A felszólamlások és az azok ellen tett észrevételek Vasvármegye központi választmányához cimzendők. Egy felszólamlási beadványba több egyénre való felszólalás is foglalható; a felszólalás ellen beadott észrevételek azonban minden beadványra nézve külön nyujtandnk be. A felszólalások a választói jogosultságot igazoló okiratokkal felszerelve terjesztendők be és a választói jogosultság igazolására szolgáló beadványok, kivonatok, bizonyitványok és egyébb okiratok bélyegmentesek és dij nélkül szolgáltatandók ki. A felszámolások és az azok elleni észrevételek a fenti határidőn belül a körjegyzőségeknél nyujtandók be, s a felszólamló kivánságára beadványáról téritvény is adandó.

Politika [illegible]. Böröc Fe[illegible] lakosnak politikai hitvallása több ugyanottani lakosnak nem tetszett. Sőt annyira bántott az ő pártállása egyeseket, hogy a mult héten boszuból ki akarták üzni a faluból. Ejnek idején be akartak törni a lakására, de ő résen lévén, egy jókora husánggal szétütött a harcias kedvű politikusok között és pedig olyan hathatósan, hogy két sulyosabban sebesült egyém kellett a megfutamodóknak magukkal hurcolni. Böröc Ferenc különben az egész esetről jelentést tett a sárvári főszolgabirósánál. A támadók a verésen felül még alighanem büntetést is fognak kapni.

Pünkösdi hazszarázsák. *B-dur fölkoszontó.* (Elmondódott egy kortesek mulatságán ahol volt jó bor és pompás disznópecsenye — kvántum szatisz.) Buksi Balázs bajtárs! Bornal bonviván becses barátom! Bár bajos beszélnem! Bene: bruder! — Borongó bubánat bazisa benned bomoljak! Bachust bálványozván, bajban bizvást borban billegtessed bibor bajuszodat! Bárdos Botondként birkózza, bajokkal; bármely baj bujat beüsse bárdod. Bokáig bandukolj bükkönybe, babérban; bátor büntető bikacsököd berek, bokor bámulja Barázda billegetőként bibickedj bankóknál bőrbugyillárisodban babas bankók bandázzanak. Báránybőrös bekecs burkolja bendődet Borjaid bőséget bőgjenek bőszülten. Buzád, burgonyád, barackod bogártól borzasztó bőven beérjen. Biró börtönbe, becsukni bánkódjék. Bozse boldogság baldakhinjaval befödjön!

Megnyuktató. Doktor ur, segitsen rajtam! Az uj parkban nyargalászó kutyák egyik hőse megharapott; felek, hogy viziszonyba esem. — Mi a foglalkozása? — Borkereskedő vagyok. — Ne tartson semmitől; mint borkereskedő nem eshetik viziszonyba!

Viz és bor. Az egyik bukott földbirtokos: Képzeld szerecsétlenségemet, barátom, a házamat elvitte a viz. — A másik tönkrement földbirtokos: A viz-e? barátom az semmi; az enyémet a bor vitt el!

Egy kliens apró ajándékkal kedveskedett az ügyvéd nejének. Volt a kosárban mindenféle: szép alma, körte, szőlő és egy —üveg. Az ügyvédné igy szól szép szőszke kis leányához: Vedd at csak Páulinka! — Nem palinka kérem alássan, hanem bor! — felelé a kliens.

Anyjok: Ej apjok, apjok, még most se elég? tudod-e, hogy addig jár a korsó a kutra mig el nem törik?! — Apjok: Sose félj attól, édes, aranyos anyjokom, az én korsóm sohasem jár a kutra, mindig csak a pincebe.

Az uj kultuszminiszter, Zichy János grof, mult szerdan Pecsett programmbeészédet mondott. Abban, ugymond, hogy a hadsereg volna a legnagyobb pedagogiai hatalom, nem ért egyet elődjével; legnagyobb pedagogiai *erő* — szerinte az *iskola*, melynek legalsó fokát, a *népiskolát* kivánja legelső sorban fejleszteni és gazdasági, ipari és kereskedelmi tanfolyamokkal kiegészíteni. Ezenkivül programmjának vallotta a miniszter a középiskola és a *polgári iskola reformját* is.

Eltünt pénz. Hosznyák Vendel izsákfai lakos f. hó 6-án Kocsba ment bérletet fizetni, hol mulatozókkal került össze. De mikor fizetni akart, vette csak észre, hogy a 270 koronája eltünt. A csendőrség ez ügyben nyomoz, hogy a pénz hova lett?

Csendőrök lovasitása. A belügyminiszter egy régebbi rendelete szerint Sopron vármegyében egynéhány csendőrőrs lovasitva lesz. A napokban a soproni szárnyparancsnok a kapuvári őrsön szemlét tartott s ekkor tervet készitett arról, hogy mennyi idő alatt s mily költséggel lehetne az őrsöt lovakkal és istálóval ellátni. Ezenkivül legközelebb tervbe van véve a csornai és szanyi őrsök [illegible]sa. Magunk részéről üdvös dolognak tartjuk é[illegible] mány minél nagyobb sulyt helyezzen a csendőrség fejlesztésére, mert amint régente a »szegény legények« garázdálkodtak, éppen ugy veszélyeztetik most a bőrükben meg nem férő »mindennel elégedetlen« elemek a közbiztonságot.

Félnapos tanitások a középiskolákban. Az állami tisztviselők egyhuzami hivatalos órával ugy látszik párhuzamban rendeli most el a közoktatásügyi miniszter, hogy a középiskolákban a jövő tanévtől kezdve, szintén egyhuzamban legyen a tanitás. Ez a rendelet megfelel az állami tisztviselők uj munkarendjének behozatalával, de semmiképpen sem a kereskedők, iparosok és sok más pályán levő szülők érdekének, akik ezentul nem ebédelhetnek együtt gyermekeikkel.

Uj vonat Celldömölktol Pápáig. Folyó évi junius hó 1-től kezdve a győr—fehringi vonalon közlekedő 1367. sz. tehervonat Celldömölktől Pápáig személyszállitásra rendeztetik be II. és III. oszt. kocsikkal. E vonat Celldömölkről reggel 7 óra 18 perckor indul és Pápára délelőtt 8 óra 39 perckor érkezik. A részletes menetrendre nézve a kifüggesztett hirdetmények nyujtanak bővebb felvilágositást.

Felvétel a tanitóképző-intézetbe. A pápai. áll. tanitóképző-intézet I. osztályában a jövő 1910/11. tanévre 13 teljesen ingyenes, 7 féldijat fizető és 3 ösztöndijas hely jön üresedésbe. Az intézetben 100 növendék számára berendezett bentlakas van. A kedvezményes helyek a közép-vagy polgári iskola IV. osztályát szép eredménnyel végzett tanulóknak fognak adományoztatni. Ezenfelül a dunántuli református egyházkerület az e kerületből való érdemes fiukat külön is segélyezi. A teljes dijat fizetők ellátási évi 260 koronába kerül. — A folyamodványok beküldésének határidelye május 31. napja.

Siketnémák. Hazánkban az 1900-iki népszámlálás szerint 22.126 siketnéma volt. Ezek közül iskolaköteles 5343. A Dunántuli megyék siketnémáinak száma 3828, iskolaköteles 992. Megyék szerint Zala 843, isk. köt. 243, Somogy 379, isk. köt. 113, Baranya 317, isk. köt. 67, Tolna 251, isk. köt. 47, Vas 457, isk. köt. 116, Veszprém 306, isk. köt. 96, Fejér 265, isk. köt. 56, Győr 219, isk. köt. 56, Komárom 272, isk. köt. 73, Sopron 328, isk. köt. 82, Moson 194, isk. köt. 43. Több intézet szükséges, hogy ezek a szerencsétlenek oktatásban részesülhessenek.

Klasszikusok a népiskolákban. Székely Ferenc, még mint a kultusztárca vezetője, igen üdvös rendeletet bocsátott ki a magyar népiskolához a magyar klasszikusok tanitása érdekében. E leirat alapján Herbst Géza alispán a napokban utasitotta az összes járási főszolgabirókat, hogy a miniszteri rendeletnek megfelelően a tanitók és iskolafentartók részletes jelentést terjesszenek elő a népiskolák könyvtárának állapotáról. A rendelet egyben fölhivja a tanitókat, hogy a népiskolai tanuló ifjuságot a magyar klasszikus költemények olvasásába vezessék be, különösen hivják föl a gyermekek figyelmét Arany, Petőfi, Tompa, Vörösmarthy, stb. költőkre, továbbá, hogy ne csak mulatságos, hanem tanulságos és a nép részére készült gazdasági könyvek iránt is ébresszék föl az olvasó-kedvet.

Magyar ásványviz Amerikában. A korytnicai ásványvizet amiut örömmel értesülünk, már Amerikában is ismerik. Évente nagyobb mennyiség kivitelre kerül New-Yorkba. Ezen nem igen csodálkozunk, hisz a korytnicai ásványviz páratlan a maga nemében. A viz főkarakterét a benne nagy mennyiségben előforduló vasbicarbonát és keserü só adják. Vasas vizet ilyen tartalommal ismerünk, olyan vizet azonban, melyben vas, keserüsó, szénsav, glaubersó ilyen kombinációban fordulna elő, még nem. Ama betegségek, melyeknél ezen viz jó hirnevét indokolta, a következők: Idült gyomor- és bélhurut, gyomorhányás, gyomor és bélgörcs, maj és lépdaganatok, epekövek, sárgaság, aranyeres bántalmak, idült székrekedés és kiválóan cukorbetegségek ellen.

Előmunkálati engedély. Kereskedelemügyi m. kir. minister 20773—1910 sz. leiratával Zalaszentgrót község képviselőtestületéből alakitott végrehajtó bizottságnak Tapolca állomásból kiágazólag Lesencetomaj-Németfalu, Zalaszántó, Cserhátmajor, Vindornyalak, Sénye és Udvarnok érintésével, esetleg Vindornyaszőllős és Kisgörbő községek érintésével a d. t. h. é. vasutak zálaszentgróti állomásáig vezetendő h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

CSARNOK.

Természeti emlékek védelme.

Nagyon itt volt az ideje, hogy társadalmi és hatósági védelembe vegyük természeti emlékeinket. Kegyeletünk még élettelen tárgyak gyüjtésére és gondos őrizésére szólit, hogyne kellene hát természeti emlékeinket őrizni, melyekhez nagy emlékezetes történelmi emlékek kapcsolódnak? Nem mondanók-e barbárnak és gonosztevőnek azt az embert, aki dinamittal, (mert fejszével nem birna vele) robbantaná szét Csák Máthé bajnoki hársfáját, melyet a Mátyusföld zsarnok ura 1301-ben ültetett, mely alatt a husszita eretnekek mondották el a lázitó szónoklataikat, ahol Bocskay István a kuruc felkelővendég fejedelmi sátora volt, mikor párthiveivel országgyülést tartott. Ez alatt a vén hárs alatt ütötték fel II. Rákóczi Ferenc fejedelmi sátorat, mikor hosszu harcok után megpihent. Hatszáz évet tulhaladt már e sok vihart látott és most is gyönyörűen diszlő hársfa és bizonnyal nem akadna ember, aki pusztulását megindulás nélkül hallaná. De ez csak egy természeti emlék. Buhócon ma Mátyás király hársfája, melyet »az igazságos« maga ültetett. És a zborói hársak? Rákóczi méla ábrándjainak, nagy hazafias terveinek e gyönyörü szinhelye? Bartók Lajos lantjáról ez a költői tirada:

»Vegyülve itt fenyők gyász illatába
A hársfa virágok lelke leng elő;
E hársfához kötötte paripáját
A fejedelem s toborozó bajnokai.
Zászlóit e lombok közé plántálták
S tépték virágát harcra szállva ki.«

A zborói hársfák maiglan is szépen diszlenek. Legenda beszéli róla, hogy valamikor régen egy erdei fatolvaj az egyik hársat ki akarta vágni. Az első fejszecsapásra vér serkendezett a sérülés helyén s riadtan szaladt el a tolvaj s lett ezentul a falu eszelős bolondja. Valahányszor bajban van a nemzet, a néphit szerint Turul madár rászáll a zborói legnagyobb hársra s onnan vigyáz a magyar nemzetre. Vajjon a Turul madár ott ül-e most.

Ugyancsak a néphit tartja, őrzi apáról fiura azt, hogy a Vajka község határában levő somfákat Szent István király maga ültette. Nagy árnyas lombkoronát ad az a szilfa mely a tiszolcz-murányi országut mellett, a Taracka patak közelében van. Kedves történet fűződik ehhez. Vesselényi itt látta meg a murányi Vénuszt, Széchy Máriát. Kivételes helyzetben. A murányi vár hőslelkü asszonya fehér paripán jött ide a néphit szerint, hogy a Taracka hüs vizében megfürödjék. Ezzel kezdődik a két ellenfél szerelmi regénye, melyet a népképzelet naiv, de egyuttal megindító dalokban őrzött meg. A csarhalmi tölgyek legendáját is tudjuk. A győző sereg tölgylevéléből, mely a kucsmáról esett le, nőt ki a máig viruló cserhalmi gyönyörü tölgyes. Királya az a hatalmas fa, mely Szent László harci sisakjáról hult le.

De mennyi olyan kedves emlékünk van, melyek nagy költőinkre emlékeztetnek. Eperjesen van egy fa, amelybe Petőfi sajátkezüleg véste nevét. Kisfaludynak kegyeletesen őrzik Csobáncz várában ültetett diófáját, melyről egyik szép regéje szól. A helikoni ünnepek alatt 1819-től kedves és elmaradhatatlan szokás volt a résztvevőknek egy-egy fát ültetni. Kazinczy fája ma is szépen diszlik. Berzsenyi fáját külön mutogatja a kegyelet, Arany tölgyesei a Szent Margit-szigeten emlékeztetnek az »Őszikére« a költői alkonyat e mélabus dalaira.

Ezrekre megy történelmi természeti emlékeink száma. Ha még mindég gazdagok vagyunk ezekben az emlékekben, de sajnos ezrével pusztultak el emlékeink. Nálunk semilyen irányban, védelemben a természeti emlékek nincsenek. Egy-egy uj vasut, egy-egy ipartelep, egy-egy uj gazdaság investicio könyörtelenül irtja történeti és természeti emlékeinket, ezenfelül lassan, de biztosan pusztitja a gondozás hiánya miatt az idő. Ha olyan praktikus, lelkifelgerjedésekre józanságánál fogva képtelen nemzet mint amilyen az amerikai Egyesült Államok polgársága, képes volt törvényes intézkedésekkel óvni, megvédeni természeti emlékeit: mennyivel szükségesebb ez minálunk, ahol századokra visszanéző természeti emlékek gondozásáról, megvédéséről van szó, melyet az idő vasfoga ugyis pusztit.

Darányié a gyönyörü gondolat, hogy ez meg is történjek. Ma szerkesztőségünkben egy kedves könyvet kaptunk: Kaán Károly jelentését a természeti emlékek gondozásáról. A jelentést Darányi földmivelésügyi miniszter megbizásából tette és nagy szeretettel, valamint tárgyismerettel állapitja meg a természeti emlékek gondozásának szükségességét és módját. Mindenekelőtt szükség van történelmi és természeti emlékeink pontos összeirására és aztán azoknak a társadalom védőpajzsa alá való helyezésére. De még ez sem elég. Hatósági gondozókezekre is szükség van. Mindezt meggyőzően, melegen és szeretettel tárja elénkbe a szép jelentés, amelylyel megindul természeti és történelmi emlékeink fentartásának komoly és állandó munkája. Mert, hogy a kérdés felszinre jutott, nincs kétségünk abban, hogy a nemzeti kegyelet nem fog megállani, hanem egyetemes érdeklődése és szeretete még a mai zavaros napokban is talál módot, hogy történelmi emlékeinket se ember, se idő ne pusztitsa. Emlékeztessenek azok századokon át a honfiui kegyeletre és magyar voltunkra.

Verner László.

Május tizenyolcadikán.

Irta: Dunicz Gyula

Bármely hétköznap midőn a gyárak, műhelyek ontják magukból a sok munkást, mit látunk ezeken? Életkedvet, boldogságot, reményt. Mit látunk, ha egy ligetbe, fasorba megyünk? Ifju, szép, pirospozsgás gyermekeket, akik csak az élet örömeit élvezik. Nézzünk bármerre, menjünk bárhová, mindenütt egyforma vigságot, jókedvet látunk.

De mit látunk május tizennyolcadikán? Ekkor is látjuk a gyári munkásokat, amint hazafelé tartanak. De minő változás! Mindnyájan bánatosak, szomoruak; még a szájukból is hiányzik az elmaradhatatlan pipa. Minek is ez! A ligetek állandó lakói, a gyermekek, mily félős tekintetűek, mily gyávák s némák!

De mi okozta e szivfacsaró változást? Ki, vagy mi rabolta el tőlük a jókedvet? Egy szomoru hirt hallott mindenki, egy oly hirt, melytől a szív is hevesebben ver. Ugyan mi lehet az? A világ vége. Érdekes hir s valóban méltó arra, hogy az emberek szivében a kétely, a félelem s a remény lakozhassék. Vége a világnak, vége az életnek! Elpusztulunk, de hogyan? Megfuladunk-e, éhenhalunk-e vagy tüz emészt-e fel bennünket, azt senki sem tudja. Jön az üstökös, az üstökösök királya: a »Halley«!

Május havában, midőn a természet panorámájának összes ajtói már megnyiltak, kell téged édes élet itt hagyni! Hogy élveznénk, hogy élnénk a tavasz örömeiben. Ahány bimbó csak nyilik, ahány gyümölcs érik a fán, ahány csillag csak ragyog az egen, annyi szivet olvasztana meg a tavasz varázsló ereje! De fájdalom, te eletadó tavasz csak néhány napig elvezhetünk? Inkább az örökös tél, vagy a nedves ősz legyen éltetőnk, inkább a poklok kapui legyenek a Föld előtt nyitva, hogy a sóla befuthasson, de legalább ne tudjuk azt meg.

S mi lesz 19-en a Földön, a tavasz havában? Semmi. Föld volt, azon volt élet, de Föld nem lesz s azon élet sem lesz többé. Elnyel minket tápláló földünkkel együtt tátott száj s megemészt egy éhes gyomor.

Mit álmodna az ember e kérdéses napon, ha az csakugyan aludnék? Gondolatom s meggyőződésem szerint a következőt: »Az utcák üresek s olyan a város, mintha lakatlan lenne. Mindenki otthonában van, a szük vagy tágasabb családi körben. Kávéházak, vendéglők mind zárva vannak, minek is legyen nyitva, mikor nincs senki, aki oda betérjen? Ő (t. i. az álmodó) is otthon van. Gyermekei folyton folyást a »Mi atyánk«-ot imádhozzak. Ő pedig csak maga elé bámul a semmiségbe, hol családján, az imádkozó gyermekeken legelteti szemeit.

Az idő lassan mulik. Feltálalják a vacsorát, de nincs senkinek étvágya, nincs senkinek annyi ereje, hogy el tudná fogyasztani. Mily örömmel mondaná ő hitvesének: »Tedd el anyjuk holnapra, majd elfogyasszák akkor szivesen«! De holnap nem lesztőbbé.

A nap már elbujt a hegyek mögé s a városban még mindig igen nyomott a hangulat s még mindenki otthon, a csalá- ben, mert nincs senkinek kedve ahhoz, hogy eltávozzék hazulról, hátha távozása után történik meg s teljesedik be a végzet.

»Menjünk a szabadba!« E megszólamlások nem is voltak hatásnélküliek, mert a nép egy csomóba gomolyodva rohant.

Künn, egy tisztáson, megállt a rohanó fergeteg. Nem szóllanok többé, mert minden sziv hangosan, élő szóval mondja meg kivánságát s a sziveknek, mintha összebeszéltek volna, egy s ugyanaz a kivánsága. Bizonyára az: »Oh, bárcsak menekülnénk meg.«

Éjjeli tizenkét órakor, ép mikor a hazajáró lelkek utnak indulnak, jött egy szél s vészes, rozsdásszinü felleget hajtva magával, mely egy pillanat alatt sötétté változtatta a csillagos eget s oly hideg is lett rögtön, hogy dideregni kezdett minden élő. Majd az égboltozat keleti oldalán halvány fénysáv kezdett láthatóvá lenni. Mindenki azt hitte, hogy ez a hajnal pirkadasát jelenti, de az nem lehet, hisz még csak tizenkettőt üt az óra. A nép remeg, didereg félelmében, mert elkiáltotta valaki magát: »Ott jön«! Ott jön a halál, kezében a végtelen hosszu kasza, melyből egy csapás is elegendő arra, hogy mindenki örökké szóllan, örökké mozdulatlan maradjon. De megis ő jöhet, mert a piros sáv mely eddig látszott, hirtelen eltünt, helyette egy alma nagyságu pont jelent meg s ez a pont rohamosan nő s akkora már, mint egy nagy lenditőkerek. Az emberek nem faztak többé, sőt oly lüllesztő hőség volt, hogy sokan összesze is estek; a levegőnek meg oly kénszaga volt, hogy lelegzeni is alig lehetett. Az üstökös volt a nevezett pont, mely folyton nőtt, most már az égboltozat negyedrészét is betöltötte Az ég pedig egész tüzlángban áll s a Földre kisértetles vörös fényt vet, meg néhány pillanat s azután: »Föld volt és Föld nincs már.« Látni lehet a sürü gázokat, amint lassan lefelé szállanak. Most pedig hirtelen lecsapódik a lángtenger s egy dörrenés hangzik, mintha a Föld összes ágyui és puskái ontanák irtózatos tüzeit.

Most hirtelen fölébred az álmodó, a Nap már bearanyozta sugaraival az alvónak ágyát. Mikor fölébred, akkor már majus hó tizenkilencedike van!

Hirdetéseket jutányos áron felvesz a KIADÓHIVATAL.

A KISBIRTOKOSOK ORSZÁGOS FÖLDHITELINTÉZETÉNEK GYŐRI KIRENDELTSÉGE révén

földbirtokosok

300 koronától kezdve 4 és fél százalékos törlesztéses kölcsönhöz juthatnak.

Közvetitési dij nem számittatik.

Drágább kölcsönök előnyösen KONVERTÁLTATNAK.

ÜZLETÁTHELYEZÉS!

Tisztelettel hozom a nagyérdemü közönség b. tudomására, hogy **Celldömölkön, a Kossuth Lajos-utczában Simon-féle házban levő**

uri szabó-üzletemet

ugyanazon házban, **a Mayer-féle füszerkereskedés helyére helyeztem át.** Midőn ezt a n. é. közönség szives tudomására hozom, egyszersmind kérve az eddigi szives pártfogásukat továbbra is.

A legujabb tavaszi és nyári szövetminták megérkeztek, melyeket kivánatra bemutatok.

Készitek remek szabásu polgári-, papi- és egyenruhákat legelegánsabb kivitelben. Olcsó áron.

Tisztelettel

NEMETH LÁSZLÓ

uri szabó.

Szomathethely r. t. város

Zálogintézete

Berzsenyi Dániel-utca 3. szám alatt, a Royal kávéház fölött,

bármely más zálogintézetnél magasabb és előrefizetett zálogkölcsöndij mellett elzálogositott

arany-, ezüst-tárgyakat és ékszereket

nemkülönben mindenféle más ingóságot kivált és mint kézizálogot utólagosan fizetett alacsony dij mellett tovább őriz.

VIZSGALAPOKAT

már most megvásárolhatjuk

100 darabot 60 krajcárért

DINKGREVE NÁNDOR

könyv- és papirkereskedésében CELLDÖMÖLK.

Nyomatott Dinkgreve Nándor villamerőre berendezett könyvnyomdájában Celldömölk.